

Foaia

pentru

Minte, Anima si Literatura.

N° 4.

МАРШІ, 26. ІАНՅԱՐԻՑ.

1860.

Originea si intemeliarea Museului scolasticu

din Blasiu

(Urmare.)

Insemnarea animariloru implute in locu, séu castigate de aiurea in anulu 1859, si a altoru naturalia.

CLASEA I.

Mammalia. Sugutoriale.

- I. Ordine. Cheiroptera. Sburatoria.
1. *Vespertilio murinus* L. — Liliacu vulgariu.
- II. Ordine. Ferrae. Fierele.
1. Fam. Insectivora. Mancatoria-de-insecte.
    1. *Erinaceus europaeus* L. — Ariciu.
    2. *Talpa europaea* L. — Sobolu, cartitia.
    3. *Sorex araneus* L. — Siorece cu botu-lungu.
  - II. Fam. Carnivora. Mancatoria-de-carne.
    1. *Canis vulpes* L. — Vulpe.
- III. Ordine. Rosores. Rodietoriale.
1. *Sciurus vulgaris* L. — Veveritia.
  2. *Lepus cuniculus* L. — Liepure de casa.
- VI. Ordine. Ruminantia. Rumegatoriale.
1. *Cervus capreolus* L. — Caprioru.

CLASEA II.

Aves. Paserile.

- I. Ordine. Rapaces. Rapitoria-le.
1. Fam. Vulturini. Vulturose.*
    1. *Vultur fulvus* Gm. Vulturu plesiu*).

* Impuscatu de D. Hevesi din Bucerdea-granosa, si tramisu gratis.

2. Fam. Accipitrii. Falconii. Ulii.

1. *Aquila fulva* L. — Acera, Pajura bruna.
2. *Buteo vulgaris* L. — Siorecariu.
3. *Falco subbuteo* L. — Uliu negru.
4. *Circus aeruginosus* L. — Uliu rosiiu.
5. „ *cyaneus* L. — Uliu albu.

3. Fam. Strigidae. Buhose.

1. *Strix flammea* L. — Buha mascata.
2. *Otus brachyotos* L. — Buha de campu.
3. *Bubo maximus* Sibbald. — Buha mare orechiata.
4. *Scops pulchella* Pall. — Buha mica orechiata.
5. *Surnia acadica* L. — Ciuvica.

II. Ordine. Scansores. Uricatoriele.

1. Fam. Picida. Ciocantorile.

1. *Picus viridis* L. — Ghicunoi'a s. ciocanitoria verde.
  2. *Picus medius* L. — „ s. pistruia.
3. Fam. Halcyonidae. Ghiaciosie.
1. *Alcedo hispida* L. — Pasere de ghiacia séu pescarusiu venetu.
  2. *Merops apiaster* L. — Prigoria, (in Moldova).

III. Ordine. Passeres. Cantaretiele.

1. Fam. Dentirostres. Dentiate.

1. *Lanius minor* L. — Berbecelu, siofranelu, capra dracului.
2. Fam. Oscines. Cantaretiele proprie.
  1. *Oriolus galbula* L. — Mierla galbena, Granguru.
  2. *Sylvia philomela* Bechst. — Filomela.

3. Fam. *Conirostres*. Cu cioculu rotundu.

- 1) *Parus major* L. — Picigusiulu mare.
- 2) *Parus caudatus* L. — Picigusiulu cu cõda lunga.
- 3) „ *ater* L. — Picig. de munte.
- 4) „ *Fringilla coccothraustes* L. — Ceresiariu mas. et fam.
- 6) *Fringilla Chloris* L. — Gerlitia.
- 7) „ *montana* L. — Vrabia de salce.
- 8) „ *carduelis* L. — Stiglitiu.
- 9) „ *spinus* L. — Cisu.

4. Fam. *Corvinae*. Corbose.

- 1) *Sturnus vulgaris* L. — Grauru.
- 2) *Corvus monedula* L. — Cioca.
- 3) *Corvus pica* L. — Ciarca, Cotiofana.
- 4) *Garulus glandarius* Vieill L. — Gaitia, Zaica.

5. Fam. *Tenuirostres*. Cu cioculu suptire.

- 1) *Upupa epops* L. — Pupaza.

6. Fam. *Fissirostres*. Cu cioculu despìcatu.

- 1) *Hirundo rustica* L. — Runduea veneta.
- 2) *Caprimulgus europaeus* L. — Caprimulgu séu Rund. de nópte.

IV. Ord. *Columbaceae*. Porumbalele.

- 1) *Columba turtur* L. — Turture.

V. Ord. *Gallinaceae*. Galinosele.

- 1) *Tetrao bonasia* L. — Galina de munte. — Bradisiora.

VI. Ord. *Grallae*. Paserile lacose.

2. Fam. *Fulicariae*. Galinele de apa.
- 1) *Fulica atra* L. — Galina de apa. Hoda.
- 2) *Gallinula chloropus* L. — Galinusia de apa.
- 3) *Crex pratensis* Bechst. — Cristein.
- 4) *Vanellus cristatus* Meyer. — Neogatiu. Li-butiu.

3. Fam. *Scolopacidae*. Snepose. Becace.

- 1) *Scolopax gallinago* L. — Snepu de erba.
- 2) *Numenius tenuirostris* L. — Snepu cu ciocu suptire.

5 Fam. *Ardeadeae*. Cerbicoase, Petiorose.

- 1) *Ardea stellaris* L. — Bou de balta.
- 2) *Ardea minuta* L.
- 3) *Ardea nycticorax*.

VII. Ord. *Palmipedes*. Notatoriale.1 Fam. *Anatidae*. Ratiose.

- 1) *Anas moschata* L. — Ratia muta.
- 2) „ *boschas* L. — Ratia botásia.
- 3) „ *crecca* L. — Ratia creca.
- 4) *Mergus merganser* L. — Corla.
- 5) *Mergus serrator* L. —

3 Fam. *Procellariae*. Furtunose.

- 1) *Sterna nigra* L. — Rundune négra de apa.

5 Fam. *Colymbidae*. Colimbose.

- 1) *Podiceps rubricolis* L. — Podicelu cu gutu rosiu 3 esempl.

Pre lenga aceste sunt 32 de cuiburi cu oua de paseri desierte in laintru, ordinate ca si paserile si adunate de scolari.

Nota 1. Din ordinii si familiile ce nu sunt inseminate, lipsescu animalele.

Nota 2. Afora de *Alcedo hispida*, *Anas crecca* si *Mergus serrator*, tóte s'au implutu aci in locn, si tóte-su din giurulu nostru. Multe s'au stricatu preparandule.

Urmatoriele paseri suntu esotice (americane) cumparate deunadi dela unu negotiatoriu de naturalia, din patria, carora li se alatura si pretiulu cu care s'au cumparatu, in val. austr. dupa catalogulu vendiatoriului: ca se véda ómenii nostri cum se cumpara de-a-gatá; aceste sunt: *Trogon major* 5 fr., *Trogon auratus* 1 fr. 50 cr., *Tanagra cristata* 1 fr. 30 cr., *Tanagra Brasiliensis* 1 fr. 30 cr., *Dacnis cayana* 1 fr. 30 cr., *Loxia flavescens* 1 fr. 50 cr., *Pirhocorax minor* 2 fr. 20 cr., *Psitacus torquatus* (Papagalu) 5 fr. 50 cr., *Alcedo hispida* (de mai susu) 1 fr. 50 cr.

CLASEA III.

*Reptilia. Tercitoriale s Amfibiale*I. Ord. *Chelonia*. Tiestose.

- 1) *Emys europaea* Schneid. — Tiestos'a europeana, vulgo: Brosca cu tiestu.

II. Ord. *Sauria*. Sioparlosa.

- 1) *Lacerta viridis* Daud. Sioparla verde.
- 2) „ *agilis* L. „ agera, sura
- 3) „ *muralis* Merr. „ muraria.

III. Ord. *Ophidia*. Sierposa.

1. Fam. *Oph. innocua*. Sierpi neveninati.

1) *Tropidónotus natrix* L. — Sierpe de apa.

2) *Coronella laevis* Merr. —

2. Fam. *O. venenosa*. Sierpi veninati.

1) *Pelias berus* L. — Vipera.

IV. Ord. *Batrachia*. Broscosa.

2. Fam. *Caudata*, Codosa.

1) *Salamandra maculata* Laur. Salamandra.

2) *Triton palustris* L. — Vitielariu de apa.

3) „ *vulgaris* L. —

Nota. Tiestos'a e impluta. Celelalte suntu in spiritu conserbate.

CLASEA IV.

Pisces. Pescili.

Din clasa pesciloru nu avemu de catu singuru unu pescutiu de mare uscatu: *Syngnatus hippocampicus*, Manzu de mare, de o forma bizara, ca unu manzu intensu (cumparatu).

CLASEA V

Insecta. Insectele.

Din ordinele gandaciloru séu gongeloru (coleoptera) avemu ca la 200 de esemplaria patriotice. Numele lor se voru adauge in program'a gimnasiunului. Catalogulu lor tocma acum se afla in man'a D. Bielz, ca se ne intregésca culeptiunea cu de acele specie transilvane, cari ne lipsescu. — Din Fluturi (Lepidoptera) avemu pene acum foarte pucini, ca la 20 de esemplaria. — Din Hemiptere numai 6 esemplaria.

CLASEA VI.

Arachnoidele.

Din asta clase avemu numai una Scorpia de Africa — *Scorpio africanus*, si unu Paieniginu cu cruce *Epeira diademe*.

CLASEA IX.

Moluscele.

Acesta clase e mai bine reprezentata de tóte in museulu nostru. Preste 10,000 de esemplaria, in 1500 si mai bine de specie de conchilia terestre, marine si fluviatile cuprinde culeptiunea ce s'a cumparatu prin manuducerea Dn. E. A. Bielz, cu 200 fr. v. a. cu castenele in care jacu cu totu.

Cuprindiendu multe specie antediluviane sestrificate dela Lopadea de susu. Cu acésta culeptiune museulu nostru intreco pre tóte museele din patria. Ea se afla ordinata sistematica de D. Bielz, si inavutita de Dsa cu mai multe specie transilvane. Catalogulu ei se va publica in programe, pre rendu.

Din clasa X. *Radiata*, avemu una sté de mare cu 5 córne — *Asterias rubens*.

Din clasa XI. *Polypi*, avemu unu coralu rosu si 5 corale albe din Marea négra.

In fine. *Eshinus esculentus*, *E. brevispinus* et *atratus*.

Imperati'a planteloru e reprezentata prin una culeptiune de circa 400 esempl. de plante patriotice uscate cumparata asta véra cu 15 fr. m. c. — De care se tienu doi bureti petrificati *Agaricus*, ciuperca, si *Clavaria flava*, barba caprei, tramisi de Dn. prot. Negruțiu din Clusiu. — Nesce frundie de arburi antediluviani petrificate de la Sacadate tramise de parochulu de acolo D. Albin. — Frundia de fagu petrificata dela Rodna, de stud. Lica.

Totu Dsa dela Sacadate ne a mai tramisu unu pesce si nesce insecte petrificate, care inse nefiindu infasiurate cu ceva materia móle, s'au rosu unele de altele, in catu de abia se potu cunósce.

Imperati'a mineraleloru se afla reprezentata prin aprópe la 600 bucati de minere, dintre cari atragu atentiunea nesce bucati mari de cristalu montanu (de quartiu) si nesce butuci de lemnu opalisatu, din muntii apuseni. In estu anu s'a adausu asta culeptiune cu una stufa de auru cumparata, si cu doue bucati de Teluriu scripturisticiu incarcate de argintu, dela Ofenbaia tramise de D. prot. Gr. Mihali. Doue bucati de Alabastru dela Miski de lenga Turda, tramise de prentulu Bordanu. Una bucata de Tufu varosu dela Vidra, daruita de studentele abiturientu Francu si o pétra meteorica, caduuta la Madarasiulu de Campia tramisa de D. Ioanne Maioru proprietariu in Capusiu.

Pentru Fisica s'au cumparatu in cestu anu: unu barometru, unu thermometru Reaumur — Fahrenheit si altulu Celsiusu, unu aparatu inductivu.

Pentru matematica s'a facutu unu circinn de feru, nescari linie de repte si treiangulari de lemnu. S'au cumparatu cateva sute de figuri taiate

din lemnu de teliu (tilia) si din gipsu, cari sîer-
bescu atatu pentr u stereotipia in matematica,
catu mai vertosu pentru cristalografia in mi-
neralogia.

Mai pre urma insemnamu, cumca la Escel. Sa
D. metropolitu s e afa unu dente mare petrificatu,
aflatu — cum se spune — in Ternava de fostulu
preutu rom. cat. in Tiuru D. Macskásy, care dim-
preuna cu alte obiecte s'au apromisu pre séma mu-
seului.

Totu in museu va ajunge si culeptiunea mo-
netaria remase de D. fostu prepositu alu capi-
tulului S. Crainicu, care s'a fostu publicatu in pro-
gram'a gimnasiului din an. scol. 1854/5. S. M.

ЧЕВА ДЕСПРЕ 8.

Prin фoйea Gazetei саџ фькзтџ дестзле дисерта-
циџни асзпра литерей финале 8; еарь ресзлатзтзлџ ф8, кь
знџи скрииторџ длџ днтрезвиндџезь, алџи ницџдекэм. Дешџ
сзнт шџ еџ де пререа апликэриџ дџи 8 дн финеа квин-
телорџ, тогзши дн артикзлзлџ вьрвзтескџ длџ афлџ де
присосџ; фџемџ дарь ергатџ а ворџи чева асзпра аче-
стџи артикзл.

Miaџ венџтџ ла тџнџ окарте дескриеторе де античи-
тџдџле челе маџ веки дн Italia тџнџрџтџ дн Roma, тџ-
тзлатџ „Polimanzo, oggi Bomarzo“ знде днтре тзлте
инскрипциџни амџ читџтџ „VLLI᠒VL VMV᠒A“, адекџ:
Acumu Lucillu, скрисџ дндерептџ прекмт скрисџ жџдовџи
шџ астзџи, кареа се крџде а фџи сковџтџ дн пџтрџ пе
знџ монзментџ наинте де едџфикареа Romei. Инскри-
пциџнеа аста тџ адџсе ла сокотџнџа ачеаа, кь дакџ аџ
зџсџ атзнци Acumu Lucillu, провавиле есте, кь ворџ фџи
зџсџ шџ Dominu, Deu, lupu, ursu; шџ нџмаџ дџнџ че
саџ фькзтџ лимва латџнџ граматикалџ корџгџндџсе дџнџ
граматика грџчилорџ, аџ лзатџ, прекмт се штџе, термџ-
пџчзнеа грџкџ os дн us, каре ми се веде а се траџе
дела прозџмеле is, саџ ille, ел, елидџндџ апоџ пе и, аџ
зџсџ dominu's. Италиенџи, фрџнџчиџ, спаниолџи шџ ромџнџи
нџ аџ лзатџ is, чи, ille, фькзндџ амџжде ре елизџне, шџ
ресервџндџ де артикзлџ италиенџи il l', фрџнџчиџ le, спа-
ниолџи el. Ноџ сзнтџемџ маџ апрџне де ориџиналитџеа
латџнџ, кь пзнетџ артикзлзлџ дџнџ нџме, кь дескџлинире
дџнџсе, кь дн квинтеле термџнате дн 8 лзџтџ нџмаџ
жџмџтџте прозџмеле ille, елидџндџ шџ пе и, кџм факџ
италиенџи шџ зџчетџ омџ'л, еарь дн квинтеле термџнате

дн е лзџтџ днтрегџ прозџмеле ille фьрџ дџнџликареа
консзнантеџ, апоџ елидџндџ еарџши пе и зџчетџ фра-
те'ле. Деџи фџндџкџ дн прозџмеле ille, каре е рџдџ-
чина артикзлџи нџ есте ниџи знџ 8, днведератџ есте, кь
дџнџ артикзлзлџ 'л нџ трџзве маџ адазсџ 8, шџ аша сџ
скриџемџ омџл, domnџл, еар нџ омџлџ, domnџлџ, ш. а.

Штџџ, кь ми се ва обџекта, кь италиенџи дџнкџ аџ
маџ знџ артикзлџ lo; дџнџсе еџ днтрезвиндџезь lo нџмаџ
наинтеа нџмелорџ, каре се днченџ кь s, кџндџ дџнџ s
маџ зрџмџезь алте консзнанте, d. e. lo spirito. — А-
шџжде реа шџ спаниолџи днтрезвиндџезь lo, дџнџсе ачџста
е нџстрџ, днтрезвиндџатџ нџмаџ ла знџле адџектџве дн
локџ де сзџстантџве абсолџте, d. e. Deos permette en
el mundo lo bono, como lo malo. Алтџнтрепе зџкџ:
el bono, el malo. Дџнџсе ноџ нџ трџзве сџ черкџмџ
рџдџчина артикзлџи дн лимбеле дерџвџте, чи сџ'лџ дџдџ-
четџ дела чеа ориџиналџ латџнџ, шџ дн ачџста а-
ветџ ille.

Ачџстеа лџамџ скрисџ, нџ кь дџрџ аш пофџи сџ
зрџмезе чџнева ачџстџи демзстрџрџи а теле, чи ка он.
скрииторџ лзџндџ дн консџдерацџиџне, кь финалзлџ 8 преа
мџлџтџ монотонџи фџче лимбей, трџгџндџ апоџ асзпра
лџи о жџдекатџ серџбсџ, чџлџ пџнџнџ, знде се веде 8
а фџи де прџсосџ, сџ нџ'лџ днтрезвиндџемџ.

Velcean.

НЕЧЕСИТАТЕА КЛЕРџЛџИ ДН СОЧИЕТАТЕ,

шџ

Nevoia џе пзперџеа са дн адевџрата кале а сор-
тирей сале. De архџмандрџтзлџ Неофџтџ Скрисџнџџ
шџчл. Iашџи, типографџа Бзчџмџвлџи romanџ
1859. *)

„Пџнџтрџ Сион нџ воџ тџчеа
„шџ пџнџтрџ Iерсалинџ нџ воџ
„дџнџчета, пџлџ кџндџ ва ешџи ка
„о лзџнџ дрџлџтџеа шџ тџнџтџи-
„реа ка о фькџле ва арде“

(Icaia 62 ve. 1.)

Дн ажџнџлџ реформелорџ леџџџирџлорџ нџстрџе
социале, есте де дџторџа фџекџрџџи четџдџнџџ, де а адџ-

*) Дн тџнџнџрџле ачџстеа органџсџзџтџре шџ реор-
ганџсџзџтџре сџџ ревџсџзџтџре де тџте инскрипциџнџле — се
лзџтџ дн кзпошџнџџџи шџ челе че се скрисџ дн прџвинџа

Еака даръ нечеситатеа клерълѣи дп соціетате.

Аша дар кіетареа клерълѣи есте де а свѣліні ле-
циле соціале знде ачестеа нѣ потѣ де а ажнѣе, а дп-
тра дп профъндитѣиле конштѣициѣи шѣ а інімеі, кѣ
факла релиѣіеі, а афла пе Dzež дп еле шѣ а лѣса локѣ
дп еле нѣмаі адеврълѣи, нѣмаі дрептѣіи шѣ нѣмаі
віртѣіи.

De знде се vede нечеситатеа де а аве знѣ клерѣ
дпвѣдатѣ шѣ моралізатѣ; кѣ нештѣициа шѣ віцилѣ нѣ
потѣ фаче знѣ асеміне сервіѣіѣ. (Bezі канон. 19 алѣ
Sinod. а 6-ле шѣ челе релативе ла дѣпсълѣ.)

Ачѣста дпсѣ, нѣ врѣ сѣ зикѣ, кѣ клерълѣи дпшѣ
пѣте де аіче креа знѣ дрептѣ, де а фаче знѣ статѣ дп
статѣ, орѣ де а лѣса сѣсълѣ несте статѣ, де а фѣ прѣвѣ-
леѣіс орѣ де а се рекрѣта дѣнтре прѣвѣлеѣеѣі. Napoleon
I. аѣ зѣсѣ: Бісеріка тревѣе сѣ фѣе дп статѣ; еар нѣ
статѣлѣ дп бісерікѣ. Ноі пе знѣмѣ кѣ ачѣастѣ соко-
тѣнѣ, маі адеѣсѣ кѣндѣ лівертатеа кѣлѣрѣлорѣ есте га-
рантатѣ.

Клерълѣи фаче сервіѣілѣи знѣі міністерѣіс алѣ ста-
тѣлѣи ка шѣ маѣістраѣіи сѣлѣ дпвѣдѣторѣіи, шѣ ка шѣ
оштѣніі.

Дѣферѣнда дпсѣ, кѣм амѣ зѣсѣ, есте кѣ, аколо
знде ачѣштѣа нѣ потѣ ажнѣе кѣ фнкѣіа лорѣ, пѣнтрѣ
фѣрѣіѣреа оменѣреі, ажнѣе Dzež кѣ дпвѣдѣтѣрѣле сале
шѣ кѣ леѣіле сале.

Клерълѣи каре дпшѣ дпплѣнѣште о асеміне мѣіе,
есте де фолосѣ фамілілорѣ, наѣізілорѣ шѣ оменѣреі,
кѣчѣ елѣ ле ажѣтѣ ла фѣрѣіѣреа лорѣ шѣ ла прогрѣсѣлѣи
лорѣ; еарѣ ачѣла каре, лѣсѣндѣ. де о парте адеврѣтата
са мѣіе, сѣлѣ се амѣстѣкѣ дп пѣтереа лѣмѣскѣ, сѣлѣ
аспѣрѣ ла дѣпса, сѣлѣ кѣ нѣмаі се окѣлѣ де а стрѣнде
авѣіи дп нѣмѣле лѣі Dzež, шѣ де а се десѣрѣна, а-
чѣлѣи клерѣ дп ачѣлѣи моментѣ с'аѣ десѣрѣкатѣ де кіе-
тареа са! Ачѣлѣи клерѣ нѣ маі фѣіпѣдѣлѣ пѣнтрѣ фоло-
сѣлѣи соѣіетѣіеі, че дпкѣ пѣтѣмѣ зѣче, кѣ асемінеа
клерѣ есте де чѣлѣи маі таре реѣ пѣнтрѣ соѣіетате!
кѣчѣ елѣ прѣп ачѣста тѣрѣврѣ есекѣтареа леѣілорѣ со-
ціале, дпнедекѣ прогрѣсѣлѣи, дартѣ, кѣ пропѣііле сале
тѣлѣи, іпстѣітѣізінеа дѣвѣлѣ а са, скандалѣлѣи крѣдѣнда
шѣ дпшѣлѣи соѣіетатеа!

А пѣшѣи дѣчѣ ла реформѣле леѣілорѣ соѣіале шѣ а
лѣса ла о парте іпстѣітѣізінеа спѣрѣітѣлѣи, есте а фаче
о реформѣ пе жѣтѣтате. А фаче сѣ пѣшѣскѣ соѣіе-
татеа кѣ секѣлѣлѣи шѣ а лѣса клерълѣи сѣлѣ реѣітѣлѣи че
с'аѣ форматѣ дп дптѣперѣчѣле секѣлѣлорѣ, шѣ сѣлѣ ре-
ѣіте віѣіѣсе шѣ де авѣзѣ, дп контра спѣрѣітѣлѣи шѣ а
літерѣіи ф. Скрѣіптѣрѣі, прѣкѣм се ва vedeа маі департе,

дпсѣмѣлѣи а фаче реформѣ нефрѣкѣтѣсе; еарѣ пе а-
шезѣмѣпѣтѣлѣи спѣрѣітѣлѣи а'лѣ фаче шѣ дп вііторѣіс, дакѣ
нѣ нефолосѣіторѣіс, де сігѣрѣлѣи дпсѣ, де недекѣ шѣ де
спѣітѣлѣи прогрѣсѣлѣи соѣіетѣіеі.

Napoleon I. аѣ зѣсѣ кѣ: о наѣізіне лѣмінатѣ нѣ
сѣ гѣвернѣлѣи прѣп тѣсѣрѣі пе жѣтѣтате; спѣре ачѣаста
тревѣе пѣтере, зѣтаре шѣ зпѣтате дп тѣте актѣле пѣ-
влѣе.

Адѣпѣрѣле ад-хокѣ аѣ ворѣітѣ десѣре реформѣле
регѣламентѣлорѣ клерѣкале; конфѣрѣнде леаѣ дѣѣідатѣ
дп протоколѣлѣи алѣ XIII. статорнѣічѣндѣ прѣпчѣлѣи прѣп
каре дѣ дп тѣла гѣвернѣлѣи тоатѣ реформа клерълѣи
шѣ сѣ фаче прѣп ачѣста дп деплѣілѣи сѣверанѣ пе гѣ-
вернѣ.

Ноі дпсѣ ка сѣ арѣтѣмѣ кѣ нѣ пѣте фѣ реформѣ
солѣдѣ шѣ фолосѣіѣре фѣрѣ де клерѣ, вомѣ ворѣі маі
1-лѣ кѣ тоѣі реформаторѣіи нѣ аѣ лѣсатѣи квѣстѣа клерѣ-
лѣи ла о парте. 2-ле кѣ іпстѣітѣізінеа клерълѣи реѣ-
рѣеанѣ есте констѣітѣізіоналѣ сѣлѣ, кѣм се зѣче де тео-
лоѣі, сінодалѣи, шѣ афарѣ де ачѣстѣи фортѣ, са есте о
аватѣре. 3-ле вомѣи ашѣтерне дрептѣрѣіле шѣ дагорѣіле
прѣвенѣте епѣскопѣтѣлѣи дпн ачѣстѣи констѣітѣізіне, шѣ
дпдрѣптарѣеа аватѣрѣлорѣ.

I.

Реѣперѣтѣорѣіи п'аѣ лѣсатѣи клерълѣи ла о парте.

Тѣте реформѣле чѣле маі дпн Еѣропа аѣ фостѣ
дпсоѣіте де реформа дп реѣітѣлѣи клерѣкалѣи; дпсѣ ка
сѣ демонстрѣмѣ ачѣста, сѣлѣтѣмѣ констрѣпшѣи де шѣ-
рѣлѣи лоѣікѣ ка сѣ спѣнемѣ, кѣ дпашѣте де а се пѣшѣи
ла реформѣ, дп маі тѣлѣе локѣрѣи клерълѣи ера, маі
тѣлѣи сѣлѣ маі пѣіпѣлѣи, констѣітѣатѣи авѣзѣлѣи; історѣа есте
мартѣрѣ.

Афарѣ де знѣ ѣрекаре нѣтерѣ де вѣрѣвѣіи маі
аі бісерѣіеі, клерълѣи дп Еѣропа маі наїте де рефор-
мѣле че авѣтѣ астѣлѣи, ера таре парте ігнорантѣ, ві-
готѣ, сѣперстѣіѣіосѣ, фанатѣкѣи шѣ адеѣе віѣіосѣ. Елѣ дп
вѣсерѣікѣ се рѣга, дпплѣіна прѣкѣм пѣтеа шѣ прѣкѣм
штѣа міністерѣлѣи сѣлѣ. Ешѣндѣ дпн вѣсерѣікѣ спѣкѣла
кѣ релиѣіа шѣ кѣ ѣменѣіи дп нѣмѣле лѣі Dzež.

Дптѣперѣкѣлѣи че аѣперѣа орѣзонѣлѣи кѣноштѣіпѣіеі
длѣ фѣчеа кѣ тѣте ачѣстѣеа, сѣ фѣе пѣтѣндѣ. Елѣ е-
серѣа о іпфлѣіпѣлѣи фаталѣ асѣпра гѣвернѣлорѣ, чѣле де
тѣлѣе орѣ, рѣстѣрна сѣлѣ фѣчеа сѣ кадѣ дпшѣрѣіи шѣ
статѣрѣі.

Аша, пѣтереа чѣе таре шѣ дпшѣіѣреа чѣе несте

măsură a ierarhiilor și a clerului din pricină aș
 ькътъ съ кадъ имперіалъ марелі Константин.

Ана, недефини́та са́ недефини́та пѣтере вісері-
 ьскъ а́ș пердѣтѣ имперіалъ де апѣѣ, а́ș ькътѣ атѣта
 де мѣлте ші атѣта де днѣрїкошаге схїсме, а́ș ькътѣ
 съ кадъ ші съ се демїче элементалъ латїнъ

Italia, Церманїа, Англіа, Спанїа ші Рѣсіа, вор-
 ьскѣ пре мѣлтѣ адеврѣлѣ ачеста, пентрѣ ка съ нѣлѣ
 ворвїмѣ ші пої.

Дечї кѣндѣ с'а́ș афлатѣ попої карїї а́ș врѣтѣ ка
 съ трїѣскѣ ка нації ферїчїте ші респектавіле, атѣнче
 еї а́ș кѣятѣ съ се emanчїнезе де -зълѣ знеї пѣтерї
 каре нѣ есте дїн лѣмеа ачеста. Атѣнче лѣдїсторїї а́ș
 ькътѣ реформе ле днчепѣндѣ кіарѣ dela дефїніреа пре-
 чїзѣ а пѣтереї спїрїтѣле дн соїетате.

Днкъ дїн секлїалъ а́ș XV, Еуропа днвѣдѣндѣсе
 мїнте дїн кѣдегеа Константінополї, а́ș днчепѣтѣ дн-
 черкѣрї де реформе дн клерѣ, демне де днвѣдѣтѣра
 лѣї Ісхѣѣ Хс. d. e. Каролѣ VIII дн Франца ші Максї-
 мїліанѣ I. дн Церманїа.

(Ва зрма.)

Multimire publica.

E probatu lucru ca spre a puté órecare natiu-
 ne inainta si propasi in cultura are lipsa de barbati
 zelosi, cari delaturandu interesulu privatu intru uni-
 re cu tóte puterile si cu abnegare de sine se lucre
 pentru celu natiunale, staruindu neincetatu a intre-
 prinde tóte cate potu fi spre folosulu si binele ei.
 Natiunile cari au inceputa in estu modu, astadi stau
 pre unu gradu fórte inaltu alu culturei de tóte ra-
 murile. Acei barbati colucrători spre inflorirea nati-
 ionei provediuti cu sciintie si cualificati prin espe-
 rinti'a, sciuj ajuta acolo unde e lipsa de ajutoriu, se
 intarésca edificiuulu acolo unde se vede aprópe de
 ruinare. Atari barbati au avutu si natiunea noastra,
 cari si au pusu tóta diligentї'a a ajuta natiunea atatu
 prin sciintiele sale castigatе cu crunte sudqri, пре-
 cum: Un Sїncai, un P. Maior si ieromonachulu
 Clain cari provediura posteritatea cu cele mai in-
 semnate opuri pentru romani; altii si prin midilóce
 materiali precum: unu Romonciai, episcopulu Clain
 (tipografu), Maior si Bob cari fecere fundatiuni
 pentru ajutorarea tineriloru seracї intru studiare. A-
 cestu esemplu nobile prin care susu numitii barbati

se fecere nemuritori inaintea posteritatiei astadi 'lu
 urmeza si Escel. Sa D. archiepiscopu si metropolitu
 alu nostru Alexandru Sterea-Siuluti, care in dilele trecute mai adause unu trandafiru fru-
 mosu la coron'a fapteloru sale.—Vediendu adeca Es-
 celenti'a Sa greutatea ce are a o portá un studente
 lipsitu de medilóce, si intense man'a sa, cea binefa-
 catoria si asupra nóstra, ajutorindune misera stare
 cu cate unu beneficiu frumosu din ale sale midilóce
 si anume pre unulu cu 30 fr. m. c., pre 3 cu cate
 25 fr. m. c., si pre 5 cu cate 20 fr. m. c. Ca se ne
 putem procura cele neaperatu de lipsa la studiare.
 Acesta benefacere marinimosa a prea bunulu nostru
 archipastoriu starni si mai tare simtiulu de multiu-
 mire ce totudeun'a l'amu nutritu in animele noastre;
 dreptu aceea cu umilintia grabimu ai aduce publica
 multimire din adunculu animei!

Spiritulu santu sesi tramita darulu seu se'i stee
 intru ajutoriu la implinirea nobileloru sale scopuri.
 Tiene'lu cerulu silu protéga intru multi ani fericiti
 spre apararea si inflorirea dulcei nóstre natiuni!

Blasiu, in 29. Decembre 1859.

Masimu Popu auditoru d. cl. 7. Isidoru
 Siarlea aud. d. cl. 7. Manase Costinu aud.
 d. cl. 7. Arone Bordanu aud. cl. 6. Teodor
 Radu aud. cl. 5. Ioane Popu aud. d. cl. 5.
 Nic. Macabeiu aud. d. cl. 4. Ioan Germanu
 aud. d. cl. 4. Iuliu Martianu aud. d. cl. 3.
 Ioane Nemes aud. d. cl. 2.

PROIECTU

asupra

reorganizarei Monitorului oficialu

din Bucuresci aprobatu de Domnulu in 9. Noembre
 1859, dupa care si easa „Monitorulu.“

Monitorulu se va imprima in intregu cu litere
 latine si cu ortografia ce se va ficsa de comisia in-
 sarcinata pentru acésta. Va avé formatulu celu
 pucinu de 42 centimetre lungulu si de 28 centime-
 tre latulu, si va fi impartitu iu trei colóne de cate
 82 linii colóna. socotite pe litere garmon.

Monitorulu va esi pe tóta diua afara de Du-
 mineca, 3 dile ale Pasciloru, 3 ale Craciunulu si
 12 serbatori mari.

Monitorulu va fi impartitu in „Partea oficiala“ imprimata cu litere cicero ; „Partea neoficiala“ imprimata cu litere garmon ; „Nuvele straine“, „Fapte diverse“ si „Varietati“ imprimate item ; „Foileton“ imprimatu item, si „Anunciuri“ imprimate cu litere dupa cererea interesatiloru.

In „Partea oficiala“ voru figura decreturile princiare, legile sanctionate si actele oficiale a le diferiteloru ramuri a le statului, care se voru trimite de catre fiecare ministeriu la Monitoru in diua chiar candu se voru subscrie de ministrulu respectivu.

In „Partea neoficiala“ voru figura desbaterile camereloru ; proiectele guvernului ; circulare ; relatii despre calatoriile Domnitorului, despre solemnitatele publice si despre ceremoniele oficiale, cum si articuli esplicatori ai politiceii si proiecteloru guvernului.

In „Nuvelele straine“ se voru reproduce articuli si sciri din Monitorulu oficialu alu Franciei si din cele mai seriöse diare a le Europei, si corespondintia esterióra a Monitorului.

In „Fapte diverse“ voru figura evenimente dinleuntru Tieriloru unite adevrite de guvernulu prin raporturi oficiale, scrisori si raporturi catre ministeriu si corespondintia dinleuntru a Monitorului.

In „Varietati“ voru figura studiuri si disertatii sciintifice si istorice.

In „Foiletonu“ voru figura numai articuli de teatru si de literatura romana.

In partea „Anunciuri“ se voru insera annunciuri de totu felulu, dupa acelea ce decurgu din contractele guvernului.

Monitorulu formésa o sectie in ministerulu din leuntru, cu unu capu de sectie, doi publicisti, unu capu de masa, unu ajutoru insarcinatu si cu registratura, unu contabilu, cinci copisti traducatori, doi alergatori intre redactie si imprimerie, unu impartitoru calare pentru Bucuresci si doi ampachetori.

Capulu sectiei dirige totu Monitorulu in administratia, redactia si contabilitatea lui. Cetesce

diarele romane si straine ; pune articuli in „partea neoficiala“ si tiene contabilitatea Monitorului cu imprimeria, cu abonati si cu ministeriulu de financia.

Publicisti voru da articuli in diferitele rubrici ale Monitorului.

Capulu mesei, — cu patru copisti traducatori, — tiene corespondintia dinleuntru a Monitorului ; prescrie cu ortografia ceruta totu ce se imprima in Monitoru ; traduce din tierile straine articuli insemnati de capulu sectiei, si corectésa gresielele tipografice.

Din cei patru copisti traducatori se va cere ca unulu sa cunosca limba italiana, altulu limba franceza, altulu cea germana, si altulu cea inglesa, séu sa se indatorese a studia acésa din urma.

Ajutorulu tiene registrulu cartieloru intrate si esite ; face espeditia Monitorului ; pastrésa archiva si biblioteca Monitorului, cumca tierile romane si straine care vinu la sectie.

Unu contabilu tiene registrele de venituri si cheltueli.

Unu copistu copiasa ce va fi de necese.

Doi alergatori, capabili de a intielege si de a esplika cererile de redactie, voru face servitiulu intre Redactie si imprimerie.

Impartitorulu va imparti Monitorulu la autoritatile si abonati din capitala, si va pune pacheturile la poste.

Ampachetorulu si ajutorulu seu voru ampacheta, sigila si adresa Monitorulu.

Pretiuulu abonamentulu pe unu anu 42 sfanti.

pe siese luni . . . . . 24 —

pe trei luni . . . . . 14 —

Insertia unui rendu de 35 litere 1 leu.

Abonamentulu se face in capitala la sectia Monitorului ; ear' prin judetie la autoritatile locale. — (Va urma.)